

Medlemsbrev

DECEMBER 2024

Foto: Mårten Svensson

Åtgärder mot ammoniakförluster

Under många år har jordbruket arbetat för att minska förlusterna av ammoniak från stallgödsel. Åtgärder på gårdarna har gjorts frivilligt, men det finns också lagstiftning. Nu är det extra fokus på frågan i och med att EU-kommissionen driver ett överträdelseärende mot Sverige.

Statistik från SCB visar att lagring och spridning tillsammans orsakar två tredjedelar av förlusterna. Leden före, det vill säga stall, utfodring och bete står för övriga dryga tredjedelen. Greppa Näringen arbetar med alla delar av produktionen.

Minska förlusterna i produktionen

Foder och utfodring

1. Sänk proteinhalten i fodret och anpassa den till olika djurgrupperns behov.
2. Minska foderspill i kedjan från fält till djuret. Till exempel har foderfronternas utformning stor betydelse för om fodret hamnar på golvet och inte äts upp. Foder som måste kasseras ger upphov till kväveförluster.
3. Kortare uppfödningstider och god djurhälsa minskar förlusterna då det som utfodras verkligen används för att producera

mjölk, ägg och kött och inte enbart för djurens underhåll.

Stallmiljö

1. I stallet är det viktigt att begränsa gödselbemängda ytor och hur länge gödsel är kvar i stallet. Frekvent utgödsling och väl fungerande urindränning är viktigt.
2. Hög stalltemperatur och stora luftrörelser över gödselytor gynnar ammoniakavgång och det finns olika åtgärder som motverkar detta.
3. Torr liggplats och gott om strö minskar också risken för ammoniakavgång.

Lagring av stallgödsel

1. Se till att ha fullgod täckning i form av tak, annan tät täckning eller svämtäcke som snabbt återbildas efter tömning.
2. Håll nere temperaturen i gödseln genom att placera behållaren i skugga och ha en djup brunn med liten yta.

3. Kort tömningstid från gödselbehållare och fastgödsellager minskar förlusterna.

Spridning av stallgödsel

1. Snabb spridning och nedbrukning är viktigt. Lagstiftning reglerar detta och kraven är mest omfattande i de sydligaste länen. För snabb spridning ställs krav på maskinparken, men även på växtföljden och val av grödor.
2. Att sprida gödseln vid svalt, mulet och vindstilla väder är mest optimalt, men det kräver planering och kapacitet när det gäller maskiner och arbetskraft.
3. Sprida gödsel så att jordkontakten blir god och att den snabbt infiltrerar ner i marken och inte blir liggande på markytan, är viktigt.

Finansiering

För många av åtgärderna finns det redan idag investeringsstöd att söka från länsstyrelserna. Nya stöd förväntas även ingå i det kommande nationella stödet "Kväveklivet". Passa på att utnyttja dessa medel!

På Greppa Näringens webbplats greppa.nu hittar du praktiska råd, checklistor för olika produktionsgrenar och andra skrifter. Där finns också beräkningshjälp vid spridning av organisk gödsel, gödslingsplanering, näringsbalanser med mera.

Beredskapsrådgivning en del av Greppa Näringen 2025

Supervalår med svajiga demokratier, krig i Ukraina och oro i Mellanöstern bidrar till osäkerhet både globalt och i Sverige. Civilt försvar och krisberedskap berör oss i högsta grad och nästa år blir också rådgivning om krisberedskap på gården en del av Greppa Näringen.

Samtidigt ser lönsamheten ljusare ut för en del grenar inom lantbruket, till exempel mjölkproduktionen. Inom Greppa Näringen ser vi optimism bland annat genom att över

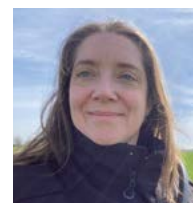
100 gårdar fått rådgivningsbesöket Byggplanering för ett kommande stallbygge under året. Rådgivaren Helena Olsson Hägg tipsar om att ta in rådgivaren tidigt i processen för att maximera förutsättningarna för ett bra foderutnyttjande och god djurhälsa, inte minst för att planera för låg ammoniakavgång. Det nya nationella investeringsstödet 2025 – Kväveklivet – kan hjälpa till att ge ekonomi i investeringar för minskade förluster av ammoniak och växthusgaser.

Välkommen till ett nytt år med Greppa Näringens rådgivning. Från årsskiftet finns också rådgivning om biogas och sparsam körning inom Greppa Näringen.

Med önskan om ett Gott nytt år!

Emma Hjelm

Projektleddare

Hallå Helena Olsson Hägg, rådgivningsexpert Greppa Näringen

Rådgivningen Byggplanering, 30C, har varit populär under året. Vad kan lantbrukaren få hjälp med i den här rådgivningen?

Redan i planeringsfasen av ett byggprojekt är det bra att tänka på djurens hälsa och hur man kan minska näringsläckage och ammoniakavgång. I den här rådgivningen får du hjälp med att planera för ventilation, utfodring, gödsel och ytor närmast stallet. Råden är anpassade efter djurslag och förutsättningar, men ofta diskuterar vi utformning av foderbord, detaljer i planlösningen och val av olika typer av system. I rådgivningsbrevet finns också skisser på de förslag som har diskuterats så att det blir lätt att gå vidare i byggprocessen.

Vad är ditt bästa tips till en lantbrukare som funderar på att bygga ett nytt stall?

Det är viktigt att boka ett besök tidigt, ju längre man kommit i processen desto svårare är det att ändra. För att få ut mest av rådgivningen är det bra om du har en ritning eller en planlösning, men det går även bra att skissa på plats. Gör studiebesök och se hur andra gjort för att få inspiration!

Se vilka klimatåtgärder på mjölkgårdar som är lönsamma

Greppa Näringen har räknat på hur en mjölkgård kan minska sin klimatpåverkan samtidigt som åtgärderna är lönsamma. I åtta scenarier beräknas klimatavtrycket och lönsamheten med olika åtgärder. Exemplet som kombinerar åtgärder kring ökad mjölkavkastning, minskat foderspill, förändrad foderstat, förbättrad skötsel av djuren och färre kadaver minskade klimatavtrycket mest – från 0,98 till 0,78 CO₂e per kg ECM. Samtidigt förbättrades det ekonomiska resultatet med 72 öre per kg ECM.

Beräkningarna används i Greppa Näringens rådgivning Klimatkollen och vid rådgivning om utfodring av mjölkkor. Underlaget kan även användas av dig som lantbrukare.

Hållbarhetsanalysen

Med Hållbarhetsanalysen får du en överblick över gårdens hållbarhetsarbete. I en genomgång av sex olika hållbarhetsområden får du insikt om vad som görs bra idag och var det finns förbättringspotential.

Ny rådgivning om beredskap 2025

Jordbruksverket utvecklar en ny rådgivningsmodul om beredskap inom Greppa Näringen som kommer att lanseras under våren 2025. Rådgivningsmodulen ingår i en stor satsning på beredskap som förutom rådgivning kommer att inkludera investeringsstöd.

Genom att integrera beredskap i Greppa Näringen kan vi skapa en naturlig koppling till andra rådgivningsmoduler där beredskapstänk ingår – t ex om utfodring och vattenhushållning. Vi kan också utnyttja existerande nätverk, kommunikationskanaler och administrativa system.

greppa näringen